

การศึกษาการบริหารงานของสมควิทยาลัยครู

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นางสาวพรทิพย์ เพชรแสน

ศูนย์วิทยพัทยากร
วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๓

I 1660099๓

A STUDY OF THE ADMINISTRATION OF TEACHERS' COLLEGE LIBRARIES
IN NORTHEASTERN THAILAND

Miss Porntip Petsan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1980

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการบริหารงานห้องสมุดวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
โดย นางสาวพรทิพย์ เพชรแสน
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน

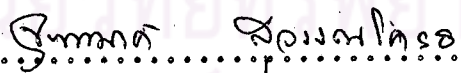
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประดิษฐ์ ชุมนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ล. จ้อย นันทวีชรินทร์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน)

.....กรรมการ
(นางจุฑามาศ สุวรรณโคร)

.....กรรมการ
(นายประหยัด ลักษณะงาม)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการบริหารงานห้องสมุดวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชื่อนิสิต นางสาวพรทิพย์ เพชรแสน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. จวีลักษณ์ บุญยะกาญจน
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา ๒๕๒๓

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการบริหารงานห้องสมุดวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ บุคลากร งานเทคนิคและบริการของห้องสมุด ตลอดจนศึกษาปัญหาการบริหารงานและความคิดเห็นของผู้บริหารวิทยาลัยครูที่มีต่อการบริหารงานห้องสมุด เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานของห้องสมุดแก่บรรณารักษ์และผู้บริหารวิทยาลัยครูด้วย

ในการดำเนินการวิจัยใช้แบบสอบถามจำนวน ๗๗ ชุด ส่งไปยัง หัวหน้าบรรณารักษ์ ๘ คน บรรณารักษ์ ๑๓ คน และผู้บริหารวิทยาลัยครู ๕๖ คนของวิทยาลัยครู ๘ แห่งคือ วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ วิทยาลัยครูมหาสารคาม วิทยาลัยครูเลย วิทยาลัยครูสกลนคร วิทยาลัยครูสุรินทร์ วิทยาลัยครูอุดรธานี และวิทยาลัยครูอุบลราชธานี ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด ๗๗ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และได้สังเกตการณ์การดำเนินงานห้องสมุดบางแห่งด้วย ข้อมูลต่าง ๆ นั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละและมัชฌิม เลขคณิต

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ห้องสมุดทุกแห่งมีอาคารเป็นเอกเทศ สภาพอาคารส่วนใหญ่ใช้การได้ดี ห้องสมุดส่วนใหญ่มีจำนวนหนังสือ ครุภัณฑ์ และการบริการได้มาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยครู แต่ยังคงขาดทัศนวัสดุอุปกรณ์ วารสาร และหนังสือพิมพ์ ภาษาต่างประเทศ การบริหารงานห้องสมุดนั้น ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีคณะกรรมการบริหารงานห้องสมุด นอกจากนี้ยังพบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ประสบปัญหางบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลทำให้บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดมีจำนวนไม่สอดคล้องกับงานที่ทำ และบรรณารักษ์ต้องทำหน้าที่สอนเช่นเดียวกับอาจารย์อื่น ๆ ในวิทยาลัย ทำให้งานเทคนิคของห้องสมุดล่าช้าไม่ทันต่อการบริการ ส่วนผู้บริหารวิทยาลัยครูนั้นตระหนักถึงความสำคัญของห้องสมุด

ว่า ห้องสมุดควรมีวัสดุครุภัณฑ์ที่ทันสมัย มีคณะกรรมการบริหารงานห้องสมุด มีบริการที่ดีและมีบุคลากรที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์อย่างเพียงพอ ทั้งยังสนับสนุนการยืมระหว่างห้องสมุดปานกลาง และผู้บริหารยังให้บริการห้องสมุดพอควร แต่ยังไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้คือ

๑. ผู้บริหารระดับสูง และกรรมการฝึกหัดครูควรสนับสนุนโดยการให้งบประมาณห้องสมุดเพิ่มขึ้น เพื่อปรับปรุงห้องสมุดให้ได้มาตรฐานในทุก ๆ ด้าน

๒. วิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ร่วมมือกันในการจัดหมู่และทำบัตรรายการ การยืมระหว่างห้องสมุด ร่วมมือในการจัดเตรียมหนังสือออกให้ยืม และการซ่อมหนังสือ

๓. บรรณารักษ์ห้องสมุดควรมีความรับผิดชอบในหน้าที่ให้มากขึ้นและเป็นนักวิชาการที่แท้จริง

๔. ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพภายในอาคารให้ดึงดูดความสนใจของผู้ใช้ห้องสมุดให้มากขึ้น และจัดนิทรรศการเกี่ยวกับสถาบันในโอกาสที่เหมาะสม เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ใช้ห้องสมุด

๕. ควรจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานห้องสมุดของวิทยาลัยขึ้น เพื่อสะดวกในการดำเนินงาน

๖. ควรส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในทุก ๆ ด้าน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title A Study of the Administration of Teachers' College
Libraries in Northeastern Thailand

Name Miss Porntip Petsan

Thesis Advisor Associate Professor Chaweeluk Boonyakanjana; Ph.D.

Department Library Science

Academic Year 1980

ABSTRACT

The main purpose of this thesis is to study the administration of teachers' college libraries in Northeastern Thailand concerning budget, library buildings, materials and equipment, staff, technical services, library services, the problems of the library administration including the teachers' college administrators' opinion to the library. It is hope that this thesis would make the recommendation to the librarians and the administrators of teachers' colleges to improve the administration of these libraries.

The survey was done through the distribution of 77 questionnaires:- 8 to head librarians, 13 to librarians and the other 56 to the teachers' college administrators of 8 libraries; Nakhon Ratchasima, Buri Ram, Maha Sarakham, Loei, Sakhon Nakhon, Surin, Ubon Ratchathani, and Udon Thani. All questionnaires (100 %) were completed and returned. The researcher also observed some libraries and interviewed librarians and the administrators in various libraries. The data were analyzed in percentage and arithmetic mean.

The result of the research indicated that the teachers' college libraries had good surroundings applicable to their own activities.

Most libraries had no library boards. Their budget were less suffice for library operation resulting in the imbalance of library manpower and the job. Librarians had to assume teaching roles as other college lecturers, so they had been a serious lag in the technical services. The administrators realized the importance of the libraries that they should be well-equipped with modern equipment and materials, library boards, good service and enough professional human resources. The Administrators voiced moderate support on interlibrary loan. They did not often frequent the library. The Library budget given to the librarians was still insufficient.

Recommendations:-

1. Top administrators and the Department of Teachers' Training, should provide more budget allocation in order to improve the college libraries to reach minimum standards in all aspects.
2. The Teachers' colleges in the Northeast should cooperate to solve many library problems. The cooperation should be exercised in classification and cataloging, inter-library loan, books processing and books repairment.
3. Librarians should extend their realm of responsibility and be great scholars themselves.
4. The library interior decoration should be improved so as to become more attractive. Library exhibits concerning the colleges at appropriate time should be provided to promote library service to administrators and users.

5. The library board should be established for ease of the library operation

6. Library staff should be encouraged to further their library education or be better trained.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้เนื่องจากได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร. นริศลักษณ์ บุญยะกาญจน อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำตลอดจนตรวจแก้ไขอย่างละเอียดทุกขั้นตอน และได้รับคำแนะนำในเรื่องสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กรรณสูตร ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณบรรณารักษ์และผู้บริหารวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ด้วย สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณนางสาววิไลย์ อัครคชชยา และนายศรัณยู วรกุล ซึ่งคอยแนะนำช่วยเหลือและให้กำลังใจในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ให้สำเร็จได้ด้วยดี

พรทิพย์ เพชรแสน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
รายการตารางประกอบ	ฉ
รายการแผนภูมิประกอบ	ท
บทที่	
๑. บทนำ	๑
ความเป็นมาของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
สมมุติฐานในการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๔
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	๕
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒. การบริหารงานห้องสมุดวิทยาลัยครู	๒๓
ประวัติความเป็นมาของวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๒๓
การบริหารงานห้องสมุดวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๒๔
ความสำคัญ ขอบเขต และหน้าที่ของห้องสมุดวิทยาลัยครู	๓๗
การบริหารงานห้องสมุด	๔๓
ลักษณะและความหมายของการบริหาร	๔๓
บุคลากร	๔๔
อาคารสถานที่	๕๖

	หน้า
วิสตุกรรมภัณฑ์	๗๔
งบประมาณ	๗๖
งานเทคนิค	๗๘
บริการของห้องสมุด	
๓. วิธีการดำเนินการวิจัย	๑๑๒
วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล	๑๑๒
ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษา	๑๑๒
การสร้างแบบสอบถาม	๑๑๓
การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม	๑๑๔
การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๑๔
๔. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๑๖
๕. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๖๘
บรรณานุกรม	๑๘๖
ภาคผนวก ก	๒๐๗
ภาคผนวก ข	๒๑๕
ภาคผนวก ค	๒๒๖
ประวัติผู้เขียน	๒๕๗

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑. จำนวนบรรณารักษ์จำแนกตามอายุ และ เพศ	๑๑๗
๒. จำนวนบรรณารักษ์จำแนกตามวุฒิ	๑๑๗
๓. จำนวนผู้บริหารจำแนกตามอายุ	๑๑๘
๔. จำนวนผู้บริหารจำแนกตามระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ...	๑๑๘
๕. จำนวนผู้บริหารวิทยาลัยครูจำแนกตามอายุราชการ	๑๑๘
๖. จำนวนผู้บริหารจำแนกตามวุฒิ และการศึกษาหรืออบรมงานด้านห้องสมุด	๑๒๐
๗. จำนวนผู้บริหารจำแนกตามนโยบาย และโครงการที่จะพัฒนาวิทยาลัย ในค้ำต่าง ๆ	๑๒๑
๘. แสดงฐานะของห้องสมุด	๑๒๒
๙. แสดงงบประมาณของห้องสมุดระหว่างปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒	๑๒๔
๙.๑ เปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของงบประมาณปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒	๑๒๕
๑๐. แสดงงบประมาณของห้องสมุดจำแนกตามการจัดซื้อ	๑๒๗
๑๑. แสดงจำนวนที่นั่งอ่านของห้องสมุด	๑๒๘
๑๒. แสดงสภาพอาคารห้องสมุดตามความเห็นของหัวหน้าบรรณารักษ์ ..	๑๒๘
๑๓. แสดงการแบ่งพื้นที่ในห้องสมุดในการดำเนินงาน	๑๓๐
๑๔. แสดงประเภทและจำนวนหนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์	๑๓๑
๑๕. แสดงสภาพทั่วไปของหนังสือและสิ่งพิมพ์ของห้องสมุด	๑๓๓
๑๖. แสดงจำนวนโสตทัศนวัสดุ และโสตทัศนอุปกรณ์จำแนกตามชนิด ...	๑๓๔
๑๗. แสดงประเภทและจำนวนครุภัณฑ์ของห้องสมุด	๑๓๕
๑๘. แสดงนโยบายในการจัดหาสิ่งพิมพ์เข้าห้องสมุด	๑๓๘
๑๙. ผู้ทำหน้าที่เลือกซื้อหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เข้าห้องสมุด	๑๔๐
๒๐. วิธีการจัดซื้อหนังสือภาษาไทย	๑๔๑

ตารางที่

หน้า

๒๑.	ผู้ทำหน้าที่สำรวจหนังสือของห้องสมุด	๑๔๒
๒๒.	แสดงบริการต่าง ๆ ที่ห้องสมุดจัดทำ	๑๔๔
๒๓.	แสดงอัตราค่าปรับจำแนกตามชนิดของสิ่งพิมพ์	๑๔๕
๒๔.	แสดงสถิติผู้ใช้บริการห้องสมุดต่อวันจำแนกตามผู้ใช้และจำนวนหนังสือ ที่ยืมออกจากห้องสมุดโดยเฉลี่ยในแต่ละวัน	๑๔๖
๒๕.	แสดงจำนวน และคุณภาพของบุคลากรในห้องสมุดวิทยาลัยครู ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๔๗
๒๖.	แสดงอัตราค่าสิ่งทีห้องสมุดต้องการเพิ่มเติมในปัจจุบัน	๑๔๘
๒๗.	แสดงถึงบุคคลผู้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากรเข้าห้องสมุด ...	๑๕๐
๒๘.	แสดงการส่งเสริมความรู้ของบุคลากรห้องสมุด	๑๕๑
๒๙.	แสดงเวลาปฏิบัติงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด	๑๕๒
๓๐.	แสดงปัญหาการบริหารตามความรู้สึกของบรรณารักษ์	๑๕๕
๓๑.	แสดงปัญหาด้านงบประมาณของห้องสมุด	๑๕๖
๓๒.	แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาในด้านอาคารสถานที่ วัสดุและครุภัณฑ์ ตามความเห็นของบรรณารักษ์	๑๕๖
๓๓.	แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาด้านงาน เทคนิคและบริการของห้องสมุด ..	๑๕๘
๓๔.	แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาด้านบุคลากรของห้องสมุด	๑๖๐
๓๕.	แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารต่อความสำคัญในการดำเนินงานของ ห้องสมุด	๑๖๑
๓๖.	แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารต่องบประมาณของห้องสมุด	๑๖๒
๓๗.	แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับอาคารสถานที่ วัสดุและ ครุภัณฑ์ของห้องสมุด	๑๖๓
๓๘.	แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารต่องาน เทคนิคและงานบริการของ ห้องสมุด	๑๖๔
๓๙.	แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับบุคลากรของห้องสมุด	๑๖๖

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่	หน้า
๑. การแบ่งหน่วยงานของกรมการฝึกหัดครู	๒๙
๒. โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการในวิทยาลัยครู ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. ๒๕๑๘	๓๑
๓. การแบ่งหน่วยงานตามหน้าที่ของห้องสมุด	๔๘
๔. การแบ่งหน่วยงานตามหน้าที่ของห้องสมุดโดยรวมบริการตอบคำถามและ ช่วยการค้นคว้ากับบริการจ่ายรับ	๕๙

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย